

València Ciutat de la Seda

Recorrecut

1. Llotja de Mercaderes o Llotja de la Seda.
C/ Lonja, 2
2. Mercat Central.
Pl. de la Ciutat de Bruges, s/n
3. Palau de Tamarit.
C/ Roger de Flor, 13
4. Museu de la Seda.
C/ de l'Hospital, 7
5. Centre d'Artesania de la Comunitat Valenciana.
C/ de l'Hospital, 7

Museus

5. Museu Històric Municipal.
Pl. Ajuntament, 1
6. Museu del Patriarca. C/ de la Nau, 1
7. Museu Nacional de Ceràmica i Arts Sumptuàries González Martí. C/ Poeta Querol, 2
8. Museu de la Catedral de València.
9. L'iber. Museu de Soldadets de Plom.
C/ Caballeros, 20-22

10. Museu Valencià d'Etimologia. C/ Corona, 36
11. Museu de Belles Arts San Pio V. C/ San Pio V, 9
12. Museu de la Setmana Santa Marimera.
C/ del Rosari, 1
13. Museu d'Història de la Ciutat.
C/ València, 42 (Mislata)
14. Antiga Fàbrica Garin.
C/ Ramon Villaroya, 15 (Moncada)

Llocs d'interès

15. Pl. del Pilar - Moti dels Velluters
16. Pl. de la Botxa - Mural Velluters
17. Casa-taller. C/ Guillem Sorolla, 9
18. C/ Adressadors
19. Església Sant Agustí
20. Casa de l'ent Peris, velluter agermanat.
Antica C/ Gracia, actual Av. Oeste
21. Casa de Lazzaro Negro. C/ de las Barcas
22. Moeres del carrer de las Barcas
23. Casa d'Inés Pomares. Pl. Conde de Carlet, 19

© Agència Valenciana del Turisme, 2017

Text: Caminart

Fotografies: Caminart, Junta Central Fallera, Agència Valenciana del Turisme, Museo l'Iber, Museu d' Història de València, Museo Valenciano de Etnología, Ajuntament de València y Juan Martínez.

Disseny: Martínez Branding

Il·lustracions: Sara Martí de Vesés

La seda és una fibra d'origen animal produïda per l'eruga *Bombyx mori*, coneguda popularment com cuc de seda, i és la matèria primera tèxtil per excel·lència per a l'elaboració de teixits de gran qualitat, gràcies a la seua brillantor, suavitat, finor, resistència, llargària i especial adaptació al tint.

Des de l'Antiguitat, el teixit de seda ha sigut un producte associat al luxe, la riquesa, els intercanvis comercials i els contactes culturals. De fet, va ser una de les primeres mercaderies que van adquirir un caràcter internacional, i prova d'això va ser la Ruta de la Seda.

La història de València està molt relacionada a la seda, des de les moreres de l'horta per a la cria de cucs que produeixen aquest fil llarg i fi fins als tallers artesanals dedicats a la seua producció tèxtil, passant pel Col·legi de l'Art Major de la Seda, que ha sigut rehabilitat i transformat en Museu de la Seda, i la Llotja, l'únic edifici de la ciutat declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO. A més d'aquests dos edificis emblemàtics lligats a la seda, l'elaboració de la qual va ser una de les principals activitats econòmiques de València entre els segles XV i XVIII, trobem diverses referències a la seda, com ara la indumentària exposada als museus de la ciutat, les pintures amb personatges representants portant sedes luxoses o els antics vivers de cucs de seda que es conserven a algunes alqueries rehabilitades.

Aquesta important herència continua viva en la rica indumentària fallera, símbol de les tradicions valencianes, pervivència que segueix remarcant la importància que ha tingut la seda al llarg de la història de València. Passat, present i futur s'uneixen gràcies a un element comú: la seda.

Els inicis del comerç internacional: la Ruta de la Seda

La trobada entre Orient i Occident mitjançant el comerç. El país originari de la seda és la Xina i el començament del seu cultiu es remunta al tercer mil·lenni aC.

A Occident es va introduir gradualment per mitjà de la Ruta de la Seda continental, des de la Xina i l'Àsia Central per l'Altiplà Iranian, Mesopotàmia i la zona de l'Eufrates, Alep i Antakya. Iniciada al voltant del segle I aC en època d'Alexandre el Gran, la Ruta de la Seda va suposar la principal connexió entre Orient i Occident, comunicant la Xina amb Europa. Durant els primers anys, unia Xi'an, la capital imperial xinesa, amb Roma, la capital de l'Imperi Romà. La ruta marítima es feia des de la Xina, per l'oceà Índic i la mar Roja fins a Alexandria. Els comerciants, a través de llargues caravanes de camells, intercanviaven productes mediterranis per manufactures orientals, entre les quals es trobaven els teixits de seda. Gràcies a aquest comerç internacional, a més de mercaderies, es van intercanviar coneixements, idees, religions i cultures.

Al segle VI es va introduir la cria del cuc de seda a Bizanci i, des de llavors, es va difondre pel món Occidental la manufactura sedera, un producte de luxe que, fins a aquest moment, només era accessible per a les classes més altes de la societat pel seu elevat cost, atès que depenia de la importació i que no es coneixia el secret de la seua obtenció.

SABIES QUE...?

Una llegenda oriental conta que, un dia de l'any 2698 aC, la princesa Xi-Ling-Shi estava bevent te a l'ombra d'una morera quan un capoll va caure d'una branca a la seua tassa de te. En mullar-se, les herbes van anar desapegant-se. La princesa va estirar d'aquella finíssima fibra i va descobrir per casualitat el fil de seda. Llavors, va tindre la idea de teixir-lo i així va ser com el seu marit, l'emperador Huang Di, va començar a ensenyar a la Cort com criar els cucs de seda.

Encorrent en pena de mort qui ho revelara, durant els següents 2000 anys, el misteri de la seda va romandre en secret. La Xina va exportar a altres països la seda sense revelar mai el secret de la seua elaboració.

La Ruta de la Seda a l'Antiguitat. Rutes terrestres i marítimes

L'origen de la indústria sedera a València

Introducció de la seda a la Península Ibèrica de la mà dels musulmans

Després que els musulmans conqueriren Pèrsia a mitjan segle VII, van controlar la ruta de la seda i, en estendre el seu domini tot seguit pel nord d'Àfrica i la Península Ibèrica, van difondre aquest saber tècnic cap a la Mediterrània occidental. Al-Àndalus va ser la primera regió del continent europeu on es va començar a estendre la cria del cuc de seda de manera massiva i, a poc a poc, va anar expandint-se per la resta de la Península Ibèrica.

Així doncs, la seda va arribar a València de la mà dels musulmans. Posteriorment, en època cristiana, van ser els jueus i els conversos qui es van dedicar majoritàriament a la producció sedera reproduint l'antiga tradició musulmana.

L'arribada dels genovesos

La indústria de la seda va millorar al segle XV gràcies a l'arribada d'un gran nombre d'artesans genovesos especialitzats en l'elaboració del vellut. Aquests vellutieri (italianisme del qual deriva la paraula «velluter») van importar una tecnologia innovadora pel que fa als telers, als torns i als tipus de teixits, que va permetre assumir totes les fases d'elaboració de la seda i la fabricació de teixits de gran qualitat.

Durant l'últim terç del segle XV va tindre lloc una vertadera arrancada d'aquesta manufactura, sobretot a partir de 1465, quan es van posar en marxa les ordenances que regulaven l'ofici dels teixidors de vels de seda, i 14 anys després, el dels velluters.

Les transformacions en el paisatge rural

La sericicultura: el cultiu de la morera i la cria del cuc de seda

La indústria sedera s'assentava sobre l'existència d'importantes extensions de camps destinades al cultiu de la morera, les fulles de la qual servien per alimentar al cuc de seda.

Des del segle XV fins a la segona meitat del segle XIX, la morera va ser un element característic del paisatge de l'horta valenciana. Aquest arbre es cultivava en parcel·les senceres o als marges dels camins i les séquies, les aigües dels quals s'aprofitaven per regar-lo.

El cuc de seda s'alimentava de les fulles de la morera negra (*Morus Nigra*) i de la morera blanca (*Morus Alba*), arbres procedents d'Àsia. La morera negra era l'arbre utilitzat a la zona de Las Alpujarras i Granada, atés que s'adapta millor a les zones més fredes i requereix menys atenció que la morera blanca (també anomenada morera), però finalment es va imposar aquesta última, perquè creix més ràpidament i les seues fulles, tendres i sucoses, es recullen més fàcilment.

La morera es va introduir a Múrcia i al Regne de València des del sud d'Itàlia a través dels mercaders italians a la fi del segle XIV i ràpidament va començar a estendre el seu cultiu a partir del segle següent, formant els paisatges del territori circumdant de pobles i ciutats de les hortes valencianes que s'havien especialitzat en la cria del cuc de seda. Així, encara que la sederia de València va estar proveïda per fibra granadina al començament, prompte es van disposar àmplies àrees de subministrament autòcton en el seu entorn rural. El cultiu es va difondre, fins i tot, entre els horts i patis de la ciutat de València. Amb el pas del temps, la morera va contribuir a transformar el paisatge agrari de zones de regadiu i comarques senceres, com ara l'Horta de València, la Safor o la Ribera del Xúquer.

Les alqueries de l'horta tenien a l'últim pis porxes o andanes amb fustes i canyissos on criaven els cucs amb fulles de morera, els capolls de seda i la seda filada dels quals es venien per a la seua comercialització. Aquest element arquitectònic, amb la

presència de canyissos en el seu interior i finestres a la façana per a la seua ventilació, encara existeix hui en dia a algunes alqueries, com ara la de Félix al parc de Marxalenes, la de Solache al barri de Benicalap, o la de Serra a Benimaclet.

La gran expansió del cultiu de la morera, que es va intensificar durant el segle XVIII, va convertir el territori en la principal zona espanyola productora de seda. No obstant això, l'epidèmia de pebrina de 1854, malaltia que mata el cuc de seda, va propiciar la caiguda de la rendibilitat de la seua cria, i que aquesta activitat desapareguera quasi per complet en només unes dècades. Per això, durant la segona meitat del segle XIX, es va substituir el cultiu de la morera pel del taronger, i va donar lloc al paisatge agrícola valencià que ha arribat fins a l'actualitat.

Fulles de morera.

Façana de l'alqueria de Solache, on s'aprecia l'andana.

La cria del cuc de seda

L'objectiu de la cria de l'eruga *Bombyx Mori*, l'espècie d'eruga més comuna, és obtenir la valuosa seda. Les erugues passen per diverses fases:

1. Cria i selecció de l'eruga de seda. Les erugues s'alimentaven col·locant-les damunt de grans quantitats de fulles de morera, disposades en taules de fusta que formaven prestatgeries i sustentaven diversos nivells de canyissos sobre els quals les erugues vivien durant les seues primeres edats fins que la larva arribava a la seua grandària màxima, deixava de menjar i estava preparada per transformar-se en una crisàlide.

2. Producció i recol·lecció de capolls de seda abans d'acabar el cicle de la crisàlide. L'eruga elabora un capoll al voltant del seu cos on es tanca per convertir-se en crisàlide, el qual està format per una fibra de seda continua de gran llargària. Llavors, s'arreguen els capolls, exceptuant unes quantes arnes per poder continuar amb l'espècie i permetre més producció de seda.

3. Assecat de capolls de seda, selecció i emmagatzematge. Per poder emmagatzemar el capoll de seda, s'ha de sotmetre a elevades temperatures per eliminar fins al 60% d'aigua, perquè en el cas que continue el cicle, el capoll quedaria inservible en deixar emergir a la papallona.

Alquería de Félix. Centro de interpretación ambiental

Parc de Marxalenes. Antics vivers de cucs de seda.

Obert de dilluns a dissabte
De 9:30 a 14:00h
i de 16:00 a 19:00h.

Informació: 96 327 40 83
ojuventud@valencia.es

Estructures de fusta i canyís per a la cria del cuc de seda conservades a l'andana de l'Alqueria de Félix

Damunt dels canyissos s'amuntonaven les fulles de morera per alimentar els cucs de seda

Les transformacions en el paisatge urbà

El barri de Velluters i la indústria sedera

El barri de Velluters, actualment El Pilar, es troba molt determinat, des de la seua creació a l'Edat Mitjana, per la dedicació majoritària dels seus residents a l'ofici de la sederia, fins al punt que el propi nom del barri deriva dels teixidors del vellut, activitat que va predominar durant quatre segles a aquest espai urbà. A l'Edat Mitjana era habitual que els treballadors d'un mateix ofici s'agruparen a la mateixa zona.

Era un barri format per edificacions artesanals, menudes i modestes, amb el taller i la vivenda a la mateixa casa, façanes d'uns cinc metres d'amplària i una profunditat un poc superior. Les cases medievals valencianes dels artesans solien tindre dos pisos: a la planta baixa, l'obrador o la botiga (o ambdós), i a la planta superior, la vivenda on vivia la família. El taller era l'espai més ampli, on es trobaven els telers per al treball tèxtil.

L'activitat de la sederia es realitzava a aquests xicotets tallers instal·lats a la planta baixa de les mateixes cases i, en segles posteriors, quan els edificis van créixer en alçària, també es trobaven a l'última planta i es disposaven en l'estada situada al davall de la coberta amb la volada de les bigues de fusta, que es revelava a l'exterior amb unes finestres rectes o corbes, les quals encara es poden veure actualment a alguns dels pocs edificis que no van ser demolits ni reformats al segle XIX per a ús residencial.

Antiga casa-taller lligada a l'activitat tèxtil. Carrer de Guillem Sorolla, núm. 9.

A aquests porxes es trobaven els telers, i també van servir per col·locar les prestatgeries de fusta i canyís on es criava el cuc de seda. Al número 9 del carrer Guillem Sorolla i al número 11 del carrer del Forn de l'Hospital es conserven algunes de les poques vivendes artesanals, edificis del segle XVIII reformats sobre construccions anteriors, amb planta baixa i tres pisos, balcons, volada de fusta i el tradicional «porxe de velluter» rematant l'edificació.

Des de mitjan de segle, l'indústria que va generar el desenvolupament del barri va anar debilitant-se, començant així un intens procés de transformació urbanística en el qual es va eliminar quasi per complet qualsevol vestigi arquitectònic de la ciutat medieval i va donar lloc al barri tal com el coneguem actualment. La burgesia va procedir a la reedificació dels immobles tradicionals, buscant rendibilitat econòmica i substituint d'aquesta manera les típiques cases-taller per edificis de vivendes.

Al barri, centre de l'activitat sedera, poden trobar-se referències importants a aquesta indústria de fa segles, com ara el Palau Tamarit, antiga casa familiar de mestres i empresaris seders del segle XVIII; el Col·legi de l'Art Major de la Seda, seu del gremi de velluters; i, fins i tot, referències més recents, com ara el mural de la plaça de la Botxa, que representa el passat del barri lligat a la seda.

Carrer dels Carnissers, barri de Velluters.

L'origen del gremi de Velluters

Des de l'Edat Mitjana, els treballadors d'una mateixa professió estaven organitzats en gremis o oficis per regular el seu funcionament. La major part dels oficis valencians es van constituir com gremis al llarg del segle XV, coexistent amb les confraries que s'havien creat temps enrere i tenien objectius assistencials i religiosos.

El projecte de creació del gremi dels velluters va tindre lloc l'any 1477, quan un grup de mestres velluters valencians i genovesos es van reunir a la casa del genovés Lazzaro Negro, situada al carrer de les Barques, i van firmar davant notari l'acta de fundació de la «Confraria de l'Ofici dels Velluters», el patró del qual era Sant Jeroni.

Dos anys després, el Consell Municipal va aprovar les primeres ordenances fundacionals de l'ofici i el rei Ferran el Catòlic les va ratificar, naixent així el gremi de Velluters. Aquest reglament va sorgir amb la voluntat de regular i professionalitzar l'ofici i acabar amb la falta de control que existia en la fabricació dels teixits de seda.

Després d'aprovar les normes que donarien fama i prestigi a la seda valenciana, el gremi es va convertir en el més important de la ciutat, gràcies a la quantitat d'artesans que el formaven i a la importància econòmica de la seua activitat.

El gremi regulava els aspectes laborals i tècnics de l'ofici, estipulava la duració de l'aprenentatge i la prova d'examen i sobretot controlava la qualitat del producte, regulant els tipus de fibres que es podien fer servir per confeccionar els teixits o les que no estaven permeses en considerar-se impures.

SABIES QUE...?

El patró del gremi de Velluters és Sant Jeroni perquè va ser el primer cardenal que va introduir la seda en la seua vestimenta habitual.

L'augment de la importància de l'ofici al llarg dels segles i el seu pes en l'economia van fer que, en 1686, el rei Carles II concedira l'important títol de Col·legi de l'Art Major de la Seda, elevant el rang del gremi velluter a la categoria de col·legi professional, i el treball de la seda a art major.

El Col·legi de l'Art Major de la Seda

Al llarg del temps, els gremis que s'ho van poder permetre van adquirir seus per poder reunir-se per tractar tots els assumptes comuns relacionats amb l'ofici. El gremi dels velluters també va adquirir la seua seu. En 1494, va comprar una casa a l'actual carrer Hospital, futura seu del Col·legi de l'Art Major de la Seda, en un entorn on estaven sorgint nombrosos tallers i molt pròxim a l'església del Convent de Sant Agustí, on la primitiva confraria celebrava les misses. D'aquesta manera, aquella zona es va conformar, des de finals del segle XV, com al centre de trobada col·lectiva.

La seu del gremi de Velluters va ser a l'origen un edifici gòtic del qual encara queden algunes restes al seu interior, com ara l'escalera de cargol atribuïda a l'escola del mestre Pere Compte. Al llarg de la seua història, el Col·legi ha sigut reformat diverses vegades, sent la més importat la reforma de mitjan del segle XVIII, que el va transformar en un edifici barroc tal qual el coneguem actualment.

Destaca la façana, formada per una portalada dovellada de pedra, rematada en la part superior per un capell cardenalici i un alt relleu, on es representa a Sant Jeroni, atribuït a Ignasi Vergara.

Escalera gòtica de cargol

A l'interior destaca l'entrada, amb la seua escalera principal, el Saló d'Actes, el magnífic paviment ceràmic del segle XVIII del qual representa l'escena de la Fama, i la capella per retre culte al sant patró, estança que, igual que la sala de juntes on es reunien els mestres que dirigien l'ofici, mai faltava a una casa del gremi.

El Col·legi de l'Art Major de la Seda, després de diversos anys sotmès a una important rehabilitació finançada per la Fundación Hortensia Herrero, va obrir les seues portes al públic en juny de 2016, reconvertit en Museu de la Seda. Es tracta del millor lloc per descobrir l'art de la seda, gràcies a l'ampli patrimoni conservat: esbossos, cartonatges, espolins i teixits de seda, a més de panells ceràmics i murals de gran valor artístic. Un obrador seder amb telers i utensilis propis de l'ofici recrea la manera que tenien de treballar al segle XVIII.

Façana del Col·legi de l'Art Major de la Seda

Museu del Col·legi de l'Art Major de la Seda

Calle Hospital, 7 - www.museodelasedavalencia.com

Estiu:

(del 15 de julio al 15 de septiembre.)

de dimarts a dissabte
de **10:00 a 19:00h.**

Dissabtes de **10:00 a 20:30h**

Diumenges de **10:00 a 15:00h /18:00 a 20:00h.**

Hivern:

de dimarts a dissabte
de **10:00 a 14:00h/ 16:00 a 19:00h.**

Dissabtes de **10:00 a 19:30h.**

Diumenges de **10:00 a 15:00h.**

Vídeo:

Entrada guiada per a grups amb reserva prèvia:

reservas@museodelasedavalencia.com

La indústria sedera valenciana des del segle XVI fins al segle XVIII

Des de l'últim terç del segle XV i començament del segle XVI, cada vegada més persones treballen a València en la indústria tèxtil, on es concentrava la major part de telers. Al voltant de l'any 1520, hi havia a la ciutat uns 400 mestres seders i més de 1200 telers. En aquesta època ja hi existien més persones treballant en l'ofici de la seda que en qualsevol altre ofici, fins al punt que en la Revolta de les germanies, en la qual els artesans es van rebel·lar contra la noblesa i la oligarquia municipal, el gremi més nombrós de la ciutat era el dels velluters, on va tindre un paper important el velluter Vicente Peris.

Després de la crisi conjuntural de les Germanies, es va consolidar encara més la indústria i el comerç de la seda, sobretot en la primera meitat del segle XVI, durant el regnat de Carles I. En aquesta època hi va haver un gran dinamisme en el sector i van augmentar el nombre de seders i el volum de producció i exportació, encara que la política fiscal i el contraban van llastrar, en certa manera, l'activitat sedera en la segona meitat del segle.

La major part dels teixits de seda es tenyien de color negre, atès que des de finals del segle XV aquest color es va posar molt de moda a tota Europa entre les classes altes, la monarquia i l'Església perquè simbolitzava la moralitat, el dol i el luxe, a més d'haver-se convertit en un element de distinció social.

Al segle XVIII, València es va convertir en el principal centre seder espanyol, sobretot des que la producció sedera de Toledo va decaure. A aquesta arrancada de la indústria sedera local va contribuir decisivament la política mercantilista de protecció i foment de la producció tèxtil nacional promoguda per la Monarquia des del regnat de Carles II, qui va atorgar el privilegi que va permetre que el Gremi de Velluters passara a la categoria de Col·legi en 1686.

Aquesta política mercantilista es va accentuar després de la Guerra de Successió per la monarquia borbònica, des del regnat de Felip V. Entre 1710 i 1730, es van posar en marxa una sèrie de mesures que van beneficiar el desenvolupament de la indústria tèxtil de luxe, com ara la supressió de l'impost anomenat «tall

Vestimenta representant a Joaquín Manuel Fos. Museu d'Història de València.

SABIES QUE...?

El velluter Vicente Peris va liderar la Revolta de les germanies des de 1520 fins a 1522. Capità general de l'exèrcit agermanat, va acabar enforcat per les tropes reials en sa casa, prop de l'actual avinguda del Baró de Càrcer, junt als seus partidaris més directes, després d'un dur combat que va tindre lloc a la ciutat de València la nit del 18 de febrer de 1522.

del drap», l'eliminació de les duanes entre els regnes peninsulars, la prohibició d'importar la seda asiàtica i el cotó o el reforç del comerç amb Amèrica donant avantatges aranzelaris a les exportacions.

A més, es va afavorir una concentració de la producció manufacturera tèxtil a la ciutat de València, on es van agrupar al voltant del 90% dels telers de tot el territori valencià en la segona meitat del segle. D'aquesta manera, mentre que el cultiu de la morera, la cria del cuc de seda i el procés de la filatura es duïen a terme fonamentalment als nuclis rurals, les fases del debanatge, el doblugat, el retort, el tint i la confecció tèxtil es feien als tallers de la ciutat de València, on van arribar a haver-hi més de 3000 telers.

SABIES QUE...?

El valencià Joaquín Manuel Fos va ser un industrial i tècnic tèxtil enriquit que va estudiar a Lió els secrets de la fabricació de la seda i el perfeccionament dels moarés, un tipus de tela brillant i luxosa, descobrint així la manera de donar les aigües als teixits. En 1756, Carles III li va atorgar la franquícia per fabricar moaré i, des de llavors, va passar a ser una persona rellevant en l'àmbit de la indústria sedera valenciana, arribant a ser nomenat vocal de la Junta de Comerç de València i inspector general de les fàbriques de seda de València. Posseïa grans coneixements sobre la producció i comercialització de la seda. La va fabricar en grans quantitats i de gran qualitat i la va exportar a diversos països.

L'elaboració de la seda. Interior del Col·legi de l'Art Major de la Seda.

El funcionament d'un obrador seder

Els tallers artesanals de qualsevol ofici estaven organitzats de manera jeràrquica: d'una banda, els mestres, que eren els propietaris dels tallers i dels mitjans de producció, i d'altra, els oficials i aprenents, treballadors que depenien dels mestres. Els mestres, com si es tractara de xicotets empresaris, dirigien el seu propi obrador, que funcionava com un taller familiar. Les ordenances del gremi de Velluters limitaven a cinc el nombre màxim de telers que podia tindre cada taller, el qual estava format per diversos oficials, un o dos aprenents, a més del mestre, la seua dona i els seus fills.

Començaven com a aprenents, i el seu període de formació durava al voltant de nou o deu anys. Eren contractats per un mestre per aprendre l'ofici, qui s'encarregava de la seua formació i manutenció, però no estava obligat a pagar-li un salari, ja que les ordenances no ho exigien, encara que en ocasions el rebien. Una vegada que havien acabat el període d'aprenentatge, passaven a ser oficials i rebien un salari. Normalment eren necessaris uns sis anys com a mínim d'oficial per poder optar al títol de mestre i poder obrir un taller, després d'haver passat l'examen de mestratge.

El treball de la dona a la sederia

El treball de les dones era fonamental per a la producció de la seda, malgrat que van ser excloses de les organitzacions gremials. Normalment, les joves començaven treballant com a aprenents als tallers artesanals tèxtils, i quan eren adultes, la major part passava a treballar en el taller del seu marit i a fer-se càrrec dels fills i de les tasques de la casa.

Les dones i els xiquets jugaven un paper important en la fase inicial del procés de producció: la cria de cucs, la cocció dels capolls i l'extracció del fil per al torcement, el tintat i la confecció tèxtil. Era una feina domèstica, que es feia a les andanes de les cases. També confeccionaven teixits per vendre'ls després al mercat i, fins i tot, feien altres tasques complementàries per augmentar els ingressos.

SABIES QUE...?

María Inés Pomares representa el cas d'una dona sedera de rellevància en la seua època. Tenia sa casa al número 19 de la plaça del Comte de Carlet, estava casada amb l'important fabricant de calces Francisco Molina i, l'any 1792, va enginyar un nou mètode de filar: en lloc d'estendre el cànem a la filosa, se l'embolicava a la cintura i, com així quedaven les dues mans lliures per prendre els fils, es podia distribuir millor la filassa a l'agulla del torn, facilitant que el torn filara sense parar. La invenció del nou torn de filar cànem permetia filar qualsevol classe de fil.

El procés de fabricació del teixit de seda

La fabricació del teixit de seda és un procés tècnic molt complex que passa per diverses fases o procediments:

1. **Recollida de capolls i cocció.** Els capolls s'introdueixen en una caldera de coure al foc i, amb aigua calenta, es va afluixant el fil continu. L'artesana tira d'ells portant-los a un torn manual, on acaben convertint-se en madeixes.
2. **Debanatge.** Es netegen i lliguen els talls per obtenir un fil continu en la debanadora, on es van fent per grossors que determinen el tacte.
3. **Retort.** Es tracta de fer girar manualment dos fusos, que porten diversos fils i pengen verticalment de sengles claus de ganxo fixats al sostre.
4. **Llavat.** Amb la seda retorçada, es trasllada a un torn més menut, on es fan madeixes que es bullen amb aigua i sabó per traure'ls l'aspror.
5. **Tintura.** Las madejas se tiñen con tintes naturales.
6. En forma de madeixes, es traslladen a uns canons (útil de canya on s'emboliquen) per fer l'ordit en un ordidor de paret.
7. **Teixir.** La trena resultant passa al sèssil (tensat) definitiu en el teler on comencen a teixir-se els fils, una vegada estan ben temperats. En el teler hi ha dos conjunts de fils: un al llarg del teler, anomenat ordit o peu, i l'altre transversal a aquest, anomenat trama. El procés consisteix en entrellaçar fils de la trama amb els de l'ordit. La manera en què es fa (número de fils de l'ordit i com s'entrellacen) produeix els diversos tipus de dibuixos i textures i, per tant, els diversos tipus de teixits de la seda.
8. **La comercialització dels teixits,** una vegada confeccionats, posava punt final a les diverses fases d'elaboració sedera.

Comercialització de la seda: la llotja dels mercaders

La Llotja dels Mercaders o de la Seda representa millor que cap altre edifici l'esplendor del comerç i de la indústria de la seda a València a partir del segle XV. El seu nom es deu al fet que, entre els seus murs, es formalitzaven les principals transaccions comercials entre mercaders i comerciants. Al segle XVIII ja s'anomenava Llotja de la Seda, coincidint amb l'edat d'or de la seda valenciana.

Es troba enclavada a l'històric barri del Mercat i la seua construcció va ser encarregada pels Jurats del Consell General de la Ciutat a dos dels millors mestres picapedrers de l'època, Pere Compte i Johan Ivarra, per tal de fer una Llotja Nova «molt bella, magnífica i sumptuosa, la qual fóra honor i ornament d'aquesta insigne ciutat», que albergara als mercaders dels diferents gremis i oficis que poblaven els carrers de València i que substituïra la Llotja Antiga o de l'Oli, situada a l'actual Plaça del Doctor Collado.

Part del finançament per a la seua construcció va ser aportat pel Gremi de Velluters, els mercaders del qual van estar presents des de la seua inauguració, escrivint els seus contractes i exposant xicotetes mostres de teixits, fils, madeixes i matèria primera a les taules de fusta que feien servir aquests comerciants.

Les obres es van iniciar l'any 1483, sent acabat el Saló Columnari en solitari pel mestre Pere Compte en 1498, després de morir Johan Ivarra pocs anys després que començaren les obres. Després de morir Pere Compte en 1506, altres mestres van continuar els treballs del Pavelló del Consolat, el qual van acabar l'any 1548.

SABIES QUE...?

Les teles de seda falses o que no complien amb les qualitats exigides per les ordenances gremials es cremaven davant de la Llotja, a la plaça del Mercat. Els venedors de l'ofici o els mestres designats pel gremi controlaven la qualitat dels teixits de seda que es produïen i venien.

L'edifici consta de la Sala de Contractació o Saló Columnari, que ocupa una superfície aproximada de 2000 m2 i destaca per les seues característiques columnes de fust helicoidal en forma de palmeres; una torre que albergava l'antiga capella i la presó per als mercaders; el Pavelló del Consolat, que va servir per acollir el primer tribunal mercantil i marítim d'Espanya; el Consolat de la Mar, originari de 1283; i el Pati dels Tarongers.

Llotja de la Seda

Plaça del Mercat, s/n (Entrada visitants pel carrer de la Llotja, 2)

www.museosymonumentosvalencia.com

Horaris de visita:

De dilluns a dissabte
de 9:30 a 19.00h

Diumenges i festius
de 9:30 a 15.00h.

Façana principal de la Llotja de la Seda.

El negoci de la seda. Mestres artesans enriquits.

Des que es va produir l'arrancada de l'activitat sedera en la segona meitat del segle XV, molts mestres artesans es van convertir en empresaris enriquits, donant lloc al naixement d'una burgesia de base sedera.

La família Tamarit, el palau de la qual es conserva al barri de Velluters, és un bon exemple de les oportunitats d'enriquiment i ascens social que ofería la sederia valenciana al segle XVIII. Gràcies a aquest negoci, la família va ascendir des dels estrats socials més humils fins al rang nobiliari.

A principis de segle, Lorenzo Tamarit, que pertanyia a una família de llauradors i pescadors de l'horta de Russafa, va entrar a treballar com a aprenent a un taller seder i, després del seu pas com a oficial, va aconseguir ser mestre en 1730, accedint així al capdamunt de la jerarquia artesanal. En lloc de limitar-se a dirigir el seu taller, de seguida va començar a exercir activitats de caràcter empresarial, la qual cosa li va permetre reunir una gran fortuna i invertir en l'adquisició de propietats agràries i urbanes.

El seu fill, Vicente Tamarit, va protagonitzar l'ascens social de la família quan va ingressar a la noblesa en adquirir aquest privilegi en 1788. Ell es va centrar en l'activitat comercial, exportant els teixits de seda cap al mercat colonial a través de Cadis. El procés d'enriquiment i ascens social d'aquesta dinastia d'empresaris seders va culminar amb el casament d'un dels seus fills amb la filla de l'empresari seder més important de l'època, Félix Pastor.

Els Tamarit tenien la seua vivenda familiar a l'actual carrer Roger de Flor, un palau del segle XVIII que també va ser fàbrica de velluters, la història de la qual està molt lligada a la del barri.

L'edifici està reconstruït a partir de la seua estructura interior originària, profundament transformada durant la intervenció, per la qual cosa els seus valors arquitectònics es troben sobretot a les façanes. Es distribueix en planta baixa, entresòl, pis principal i pis alt, i està construït amb rajola vista. Destaquen els finestrals i balcons amb enreixats de forja típics del segle XVIII, així com els cantons arrodonits per facilitar la circulació i gir dels carruatges.

Damunt de la llinda de la portada es conserva l'escut nobiliari en pedra amb les armes dels Tamarit, els Genovés, els Llivería i els Ruíz, els símbols distintius que es van assignar a les famílies en els seus títols nobiliaris. En un dels seus quaters es pot distingir la figura d'una filosa o teler de seda, detall que revela que la família nobiliària reivindica els seus orígens seders.

A l'actualitat, l'edifici alberga diverses fundacions i oficines. A la sala d'exposicions podem trobar multitud de mapes i materials relacionats amb la Ruta de la Seda.

Escut nobiliari en pedra de la família Tamarit, on s'aprecia un element al·lusiu al treball de la seda.

Palau Tamarit

Horaris d'obertura:

De dilluns a divendres
de 9:00 a 14:30h.

Exposicions i sala d'actes
segons la programació.

Façana del Palau Tamarit

La decadència de la indústria sedera al segle XIX

A principis del segle XIX, l'activitat sedera va entrar en decadència. En una època de grans canvis econòmics, socials i tècnics, marcada pel pas de l'activitat artesanal a la industrial, la manufactura sedera no hi va arribar a adaptar-se als nous temps. Així doncs, en general, hi va haver un endarreriment tecnològic i incapacitat per innovar en maquinària, encara que es va intentar mecanitzar aquest sector creant fàbriques en el sentit modern, com la de Vinalesa o la de Patraix.

SABIES QUE...?

La fàbrica de seda de Vinalesa, fundada per Josep Lapayesse, va ser la primera fàbrica valenciana en fer servir la força motriu de l'aigua, en aquest cas de la Séquia Reial de Montcada.

Maquinària sedera. Interior del Col·legi de l'Art Major de la Seda.

La sederia valenciana es caracteritza per una escassa competitivitat davant d'altres mercats. Es va imposar el predomini del cotó i es va reduir el mercat per la pèrdua de les colònies americanes i la importació dels teixits francesos i asiàtics. Llavors, molts telers van deixar de funcionar. A més, en 1854, l'epidèmia de la pebrina va ser el cop final a un sector, per si mateix, molt debilitat. Aquesta malaltia, que es va estendre per la Mediterrània afectant el cuc de seda, va suposar la caiguda de la rendibilitat de la seua criaçà.

SABIES QUE...?

L'any 1836, Santiago Lluís Dupuy de Lomé, propietari de l'antiga fàbrica de la Batifora de Patraix, va ser pioner a introduir la primera màquina de vapor aplicada a la sederia.

El motí dels Velluters

Només dos anys després de la crisi de la pebrina va tindre lloc el motí dels velluters. El 21 de gener de 1856 es va produir una revolta dels treballadors de la seda, els quals s'amotinaren davant del Col·legi d'Art Major de la Seda demanant treball, millores laborals i un augment salarial, com a conseqüència de la greu crisi econòmica del sector. El fet que la convocatòria pública es fera amb pasquins indicava certa organització obrera, per la qual cosa es considera la primera manifestació de la lluita de classes de la ciutat.

SABIES QUE...?

Les associacions del barri organitzen una recreació teatral per recordar aquells fets. Músics i actors recorren els carrers del barri des del Col·legi de l'Art Major de la Seda, on col·loquen pancartes a les finestres, fins a la plaça del Pilar, on encenen la tradicional foguera.

La seda en l'actualitat

Tot i la crisi que va patir la indústria sedera a partir del segle XIX, aquesta activitat va perviure gràcies a la demanda de l'Església i al vestit tradicional de valenciana, de manera que algunes fàbriques van poder mantindre aquesta manufactura, com ara l'antiga fàbrica Garín a Montcada, la qual continua activa actualment.

L'antiga fàbrica Garín de Montcada

L'antiga fàbrica Garín, un edifici industrial amb dos naus i una casa, compta amb 290 anys de producció ininterrompuda. La col·lecció està formada per més de 7000 peces inventariades, entre les quals es troben 11 telers Jacquard del segle XIX en funcionament, a més de la maquinària industrial de la mateixa època. Els fons alberguen més de 3000 peces de teixit amb velluts llaurats, espolines, realços, brodats, així com unes 1000 posades en carta, prop de 1000 esbossos i documents conservats des del segle XVIII.

Actualment, els fons estan en procés de ser declarats col·lecció museogràfica. Mitjançant la visita, on es pot veure la màquina en funcionament i els telers teixint de la mateixa manera que ho feien al segle XIX, es pretén no només donar a conèixer la magnitud de la col·lecció, sinó també revalorar la professió quasi extingida de teixidor, a més de sensibilitzar un patrimoni de caràcter etnològic i industrial que va marcar l'economia i el desenvolupament de la província de València.

Vestits de valenciana del segle XVIII.

La fàbrica de seda Garín de Moncada

Visites a la fàbrica de seda Garín de Moncada.

Només per a grups superiors a cinc persones, prèvia concertació per mitjà del correu: museudelaseda@moncada.es

Tlf. 610470810

Vídeo:

Carrers de seda a l'antiga fàbrica Garín de Moncada.

Carrers de seda a l'antiga fàbrica Garín de Moncada.

La pervivència de la seda a la indumentària valenciana.

En l'actualitat, la tradició sedera continua viva en els vestits de valenciana. Aquesta vestimenta va tindre els seus inicis en les llauradores valencianes i va aconseguir el seu màxim esplendor al segle XVIII, època de major rellevància de la seda a València. Posteriorment, es va anar convertint en vestits que s'utilitzaven en ocasions especials i en els quals es va posar de manifest la influència de la moda francesa.

Els teixits han passat generacions de mestres mantenint viva una tradició gràcies a la festa de les Falles. Aquests costosos vestits es teixeixen a mà pels últims mestres seders en molt pocs tallers. Sens dubte, la riquesa de la indumentària fallera, símbol dels nostres costums i tradicions, segueix remarcant la importància que ha tingut la seda a València i que, hui en dia, encara està present en el cor dels valencians.

Visites a la casa-taller March

Només per a grups prèvia concertació amb suficient antelació per mitjà del correu:

pepelmarch@hotmail.com

Vídeo:

Un teler conservat a la casa-taller de la família d'artesans March.

Després de la crisi del sector seder i el tancament dels tallers, els telers de la ciutat van anar desapareixent, de tal manera que actualment quasi no queden telers com aquests als museus. Afortunadament, a la casa-taller de la família d'artesans March, al barri del Carme, encara es conserva un teler de seda Jacquard al seu lloc original i diversos utensilis propis de l'ofici seder, així com mostres de teixits.

Vídeo:

En aquesta casa-taller, on han viscut i treballat diverses generacions de la mateixa família durant gran part del segle XIX fins a l'actualitat, la branca femenina va continuar la tradició sedera, tot i la crisi d'aquesta indústria, fent indumentària eclesiàstica, com ara casulles, estoles i dalmàtiques, així com les vestidures per vestir les imatges en les processons i passos de Setmana Santa. A més de la seda, en aquest mateix espai s'han exercit diversos oficis artesans, com ara la forja, la ceràmica, la talla d'imatges, l'orfebreria i la joieria.

Ventalls de seda pintats a mà

Hui en dia es mantenen activitats relacionades amb la seda, com l'elaboració de ventalls de seda pintats a mà de manera artesanal. En el vídeo es pot veure un exemple d'aquesta activitat.

Cançons i refranys populars

“Les xiques de Riba-roja són totes caragoleres, tenen la panxa rasposa de pujar dalt les moreres”

*“Fi com una seda” (o Més fi que seda):
Es diu d'una cosa molt fina.*

“Anar com una seda”: Anar molt bé, sense dificultats, sense trobar cap obstacle.

“¿Que has venut la seda?”: Pregunta que es fa a una persona que gasta més del que acostuma o que presum de tenir més diners dels que sembla que ha de tenir.

“Qui tinga cucs que pele fulla”: Qui tinga problemes o treball que els solucione o que treballe.

«Entre alducar i seda, açò me queda»: Es diu per manifestar que un negoci o altra cosa ha donat molt poca utilitat.

«El que de seda va vestit, o és molt pobre o és molt ric»: Vol dir que per a anar vestit de seda s'han de tenir molts de diners o bé s'ha d'haver rebut el vestit com a regal.

«Suor de gener, sedes pel febrer»: Significa que si pel gener no fa fred, sol fer-ne molt pel febrer.

PUNTS D'INFORMACIÓ TURÍSTICA:

Aeroport / Terminal aeroport de València

961530229 - 961598451
infoturistica-aeropuerto@turisvalencia.es

Ajuntament / Plaça de l'Ajuntament, 1

963524908
infoturistica-ayuntamiento@turisvalencia.es

Joaquín Sorolla / Estació Joaquim Sorolla (AVE)

963803623 infoturistica-js@turisvalencia.es

Marina de Valencia / Muelle de la Aduana s/n

(al costat de l'Edifici del Rellotge)
961207745 - 961207746 - 961207749
valenciamarinareal@turisvalencia.es

Pau / Carrer de la Pau, 48

963986422 - 963986421 valencia@turistinfo.net

Platja / Passeig de Neptú (al costat de l'Hotel Balneario

Las Arenas) - Obert en estiu
628789837 infoturistica-playa@turisvalencia.es

Port / Moll de Ponent, s/n

Horari subjecte a les arribades dels creuers
963674606 infoturistica-puerto@turisvalencia.es

La presència de la seda als museus de València

Museu Històric Municipal

www.museosymonumentosvalencia/museos

El Museu Històric Municipal es troba a l'interior de l'Ajuntament, ocupant algunes de les dependències que en el seu moment van formar part de la Reial Casa de l'Ensenyança.

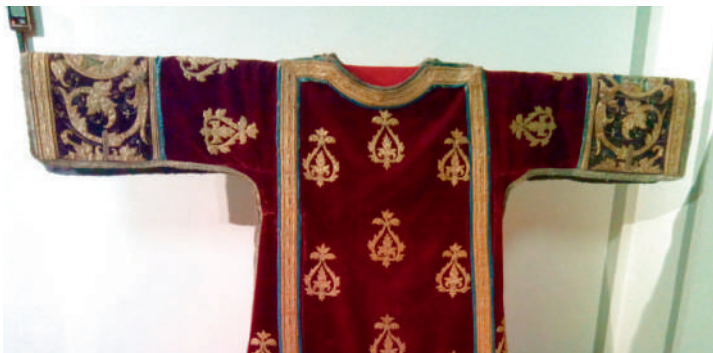
Fundat l'any 1927 per custodiar el patrimoni històric, artístic i cultural municipal, acull en les seues quatre sales una àmplia gamma de peces que mostren la riquesa de la indústria sedera valenciana.

A la primera sala podem veure els plànols d'Antonio Mancelll (1608) i de Tomás Vicente Tosca (1704), on es pot apreciar en detall l'entramat urbà del barri de Velluters, amb el Col·legi de l'Art Major de la Seda, el Palau Tamarit i els carrers i les vivendes obrador vinculades a la indústria de la seda.

A la segona de les seues sales, dedicada a les vistes de València per mitjà de gravats històrics, podem admirar una rica i variada col·lecció de casulles de vellut de seda tallat i llis dels segles XVI i XVII.

A la quarta sala, situada a la part superior de l'antiga Església de Santa Rosa de Lima, trobem dalmàtiques de vellut de seda tallat i llis dels segles XVI i XVII, el facsímil de la Real Senyera de 1927 i les banderes del gremi de sabaters, el gremi de sastres i el gremi d'assaonadors, totes elles treballades en seda.

En aquesta sala podem localitzar l'art de la seda representat pictòricament en els fragments de la decoració mural de l'antiga capella dels jurats, obra de Miquel Esteve i Miguel del Prado (1519); el quadre de «La Immaculada amb els Jurats de la ciutat» (1662) de Jeroni Jacint Espinosa o la taula de «El Judici Final» (1495) de Van Der Stock, entre d'altres.

Dalmàtica (XVI-XVII) - Museu Històric Municipal.

Saló de Cristal.

Plaça de l'Ajuntament, 1

Horaris de visita:
De dilluns a divendres
de 9:00 a 15:00h

Museu de la Catedral

www.catedraldevalencia.es

El Museu de la Catedral de València, recentment rehabilitat i ampliat, atresora valuosos exemplars d'indumentària religiosa elaborada amb seda, com ara brocats dels segles XV i XVI, casulles i dalmàtiques, així com pintures, els personatges de les quals vesteixen luxosos teixits de seda.

Pel que fa a la representació de la seda a la pintura, podem admirar la taula de Sant Dionís a la Catedral, obra de Roderic d'Osona, en la qual apareix el sant vestit com un prelat del segle XV, amb capa pluvial i mitra, ambdós de seda, o la taula de Sant Ildefons, del pintor Jacomart, qui també apareix amb una luxosa indumentària de seda.

«La Custòdia», considerada la més gran del món, amb 600 kg de plata i 8 kg d'or, té els faldons elaborats en seda.

D'altra banda, a la volta de la Capella Major de la Catedral trobem seda representada en les pintures murals dels àngels músics (1472 - 1481), obra dels italians Paolo de San Leocadio i Francesco Pagano, amb vestits de seda, indumentària que, junt al color blau del fons i el fi or, contribueixen a realçar el luxe decoratiu del conjunt, com un signe d'ostentació i poder econòmic per part del capítol catedralici.

Casulla a la Catedral.

Àngels músics renaixentistes a la volta de la Capella Major de la Catedral de València.

Plaça de l'Almoïna, s/n

De juny a setembre

De dilluns a dissabte:

de 10:00 a 18:30h.

Diumenges i festius

de 14:00 a 18:30h.

D'octubre a maig

De dilluns a dissabte:

de 10:00 a 17:30h.

Diumenges i festius

de 14:00 a 17:30h.

Diumenges de novembre a març

Tancat.

Museu L'iber, Museu de Soldadets de Plom

www.museoliber.org

El museu de miniatures històriques més gran del món es troba a un antic palau d'estil gòtic, en origen residència del Marquès de Malferit, i és un dels edificis millor conservats de l'època.

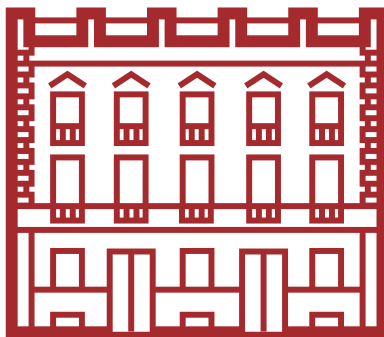
Amb motiu de la declaració de València com Capital de la Seda 2016, el museu dels soldadets de plom ha obert una sala dedicada a la Ruta de la Seda, on s'exposen figures en miniatura que representen escenes d'alguns dels països i ciutats que formen part d'aquesta llegendària ruta comercial, com la Xina, el Japó, Turquia o Itàlia. A les vitrines es poden contemplar diverses escenes, com ara una caravana comercial a l'arribada de Pequín i l'entrada a la ciutat, un mercat abarrotat a Delhi, representacions de la vida quotidiana i, fins i tot, escenes relacionades amb València.

Pati gòtic Museu L'iber. Palau de Malferit.

Caravana comercial arribant a Pequín. Ruta de la Seda. Museu de Soldadets de Plom.

Carrer dels Cavallers, 20-22

Horari de visites:

De dimecres a diumenge

d'11:00 a 14:00h

i de 16:00 a 19:00h

Dilluns i dimarts tancat

Horari d'estiu (juliol i agost)

De dilluns a diumenge

de 10:00 a 14:00h

i de 15:00 a 20:00h

Museu Valencià d'Etnologia

www.museuvalenciaetnologia.es

El Museu Valencià d'Etnologia està instal·lat a l'antiga Casa de Beneficència, construïda en 1841 sobre les restes de l'antic Convent de la Corona.

El museu, creat en 1982 per la Diputació de València, és el màxim referent de la societat i de la cultura tradicional valenciana.

D'entre les seues sales, hi ha un espai únic i singular on s'ha recreat un taller de passamaneria, una de les anomenades Arts Menors pertanyents al gremi de cintaires i galoners, ofici que formava part del Col·legi de l'Art Major de la Seda.

A aquesta sala podem veure dos telers manuals amb màquina Jacquard de l'últim quart del segle XIX, amb els quals s'elaboraven borles, galons, serrells i cordons mitjançant el trenat de seda, amb materials com el fil d'or i de plata, i l'espai de treball característic d'un taller de passamaneria.

Telar Jacquard exposat al Museu Etnològic de València. Segle XIX.

Pati interior del Museu Etnològic de València.

Museu Etnològic de València.

Carrer de la Corona, 36

Horari de visites:
De dimarts a diumenge
de 10 a 20 h

Museu Nacional de Ceràmica i Arts Sumptuàries González Martí

www.mecd.gob.es/mnceramica

El Museu Nacional de Ceràmica i Arts Sumptuàries González Martí es troba al palau del Marqués de Dos Aigües, fundat en el 1947 gràcies a la donació de la col·lecció de ceràmica de Manuel González Martí que va rebre l'Estat.

Al pati d'accés al museu es poden distingir, a sobre de les obertures, alts relleus de 1867 en terracota amb figures al·legòriques representant les bases econòmiques del marquesat de Dos Aigües, on destaca una figura femenina treballant en la recol·lecció dels capolls de seda i mitjans de producció per a la confecció tèxtil.

A la Sala de Carruatges es troben dues magnífiques carrosses del segle XVIII. A la carrossa del Marqués de Llanera trobem seda als domassos i a la Carrossa de les Nimfes es pot apreciar vellut recobrint parts del seu interior, encara que no tot és original, ja que en les restauracions s'ha sobreposat tela moderna.

A una sala xicoteta d'aquest antic pati de carruatges s'exhibix tots els anys, des de principis de desembre fins a principis de febrer, el pessebre napolità, anomenat així perquè la talla de les figures es pot atribuir a diversos escultors napolitans del segle XVIII. Algunes de les figures, com ara Sant Josep, la Verge o els tres Reis Mags, porten teixits de seda.

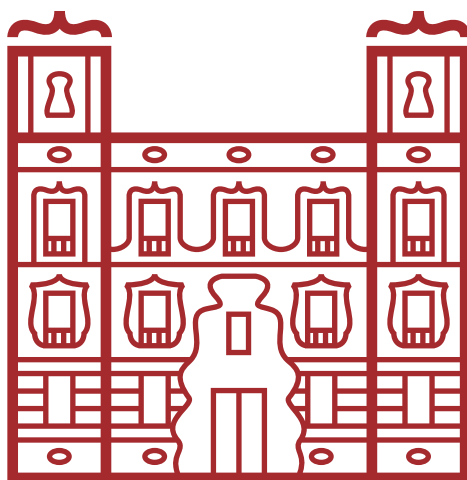
El museu exposa algunes peces ceràmiques inspirades en el tèxtil. Durant el segle XV va ser habitual que la indumentària de seda valenciana es prenguera com a model per als motius decoratius de les peces ceràmiques. Aquesta relació entre ceràmica i seda es va posar de manifest en un plat braser de ceràmica de Manises, al centre del qual es troba l'escut nobiliari dels Cabañiles. Tanmateix, és evident en dos plats, pisa daurada i blava, també de ceràmica de Manises del segle XV.

Carrossa del Marqués de Llanera. Museu Nacional de Ceràmica i Arts Sumptuàries González Martí.

Façana principal del museu.

Poeta Querol, 2

Horari de visites:

De dimarts a dissabte

de 10:00 a 14:00h

i de 16:00 a 20:00h

Diumenge i festius

de 10:00 a 14:00h

Museu de Belles Arts de València

www.museobellasartesvalencia.gva.es

En 1778, per ordre del rei Carles III, es va crear la sala «Flors, ornaments i altres dissenys adequats per als teixits» a la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles. L'objectiu d'aquesta sala, convertida sis anys després en escola, era formar dissenyadors capaços de crear models originals per subministrar-los als fabricants de teixits de seda, i posar fi a la dependència que tenia València respecte a les sederies estrangeres procedents, principalment, de Lió.

D'aquesta manera, mitjançant aquests estudis que el rei va equiparar en rang i dignitat amb la resta d'ensenyances acadèmiques, es pretenia formar professionals especialitzats en la pintura de flors, que saberen adaptar els seus dibuixos als teixits, a les operacions dels telers, i actualitzar d'aquesta forma els dissenys tèxtils.

Aquestes ensenyances de la pintura de flors aplicada als teixits, que van influir en els dissenys valencians de seda durant l'últim terç del segle XVIII i al segle XIX, van fer sorgir un bon nombre de pintors de flors de gran qualitat. No obstant això, es feien dibuixos massa complexos per ser portats al teler, la qual cosa va ocasionar certa resistència entre els deixebles; per això, la influència de l'Escola de Flors en l'activitat tèxtil va ser, en realitat, relativa.

Benito Espinos va dirigir l'Escola durant més de 30 anys. Entre d'altres, van destacar José Ferrer, Miguel Parra o José Romá, pintors les obres i models dels quals es conserven al Museu de Belles Arts.

A més, el museu exposa pintures importants de temàtica religiosa i històrica i retrats on els personatges representats porten luxosos teixits de seda.

C/ San Pius V, 9

Horari de visites:

De dimarts a diumenge

de 10:00 a 20:00h

Dilluns tancat

Museu del Patriarca

www.patriarcavalencia.es

El Museu del Patriarca es troba al Real Col·legi Seminari del Corpus Christi, més conegut com Col·legi del Patriarca, fundat per Sant Joan de Ribera per a formar els sacerdots segons l'esperit i les disposicions del Concili de Trento.

El museu va ser creat l'any 1959 per exposar al públic una part important de la rica col·lecció artística acumulada durant segles pel col·legi, des de pintures fins a llibres, documents, escultures i peces d'orfebreria.

Al museu podem trobar l'art de la seda representat en un bon nombre de quadros, tant en personatges de la reialesa com en personatges religiosos, amb indumentàries sederes de diferents tipus i d'una gamma de colors molt variada, com el quadro que representa els Sants Claudi i Nicolau, de Vicente Requena.

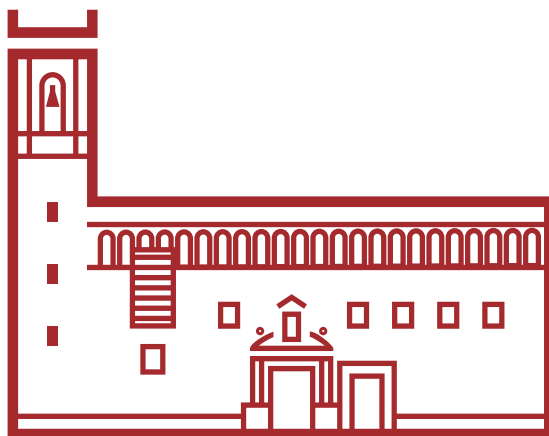
D'altra banda, les dependències interiors del col·legi conserven teixits litúrgics d'alta qualitat de diferents èpoques.

Sants Claudi i Nicolau, Vicente Requena. Museu del Patriarca.

La Reina Margarida d'Àustria, Antonio Ricci, 1592.

Carrer de la Nau, 1

Visites amb reserva anticipada:

info@valenciatour.org

Tlf. 692 49 17 69

Museu de la Setmana Santa Marinera

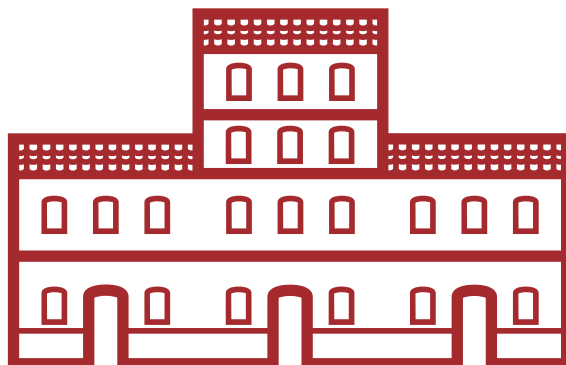
www.semanasantamarinera.org

Ubicat a un antic molí d'arròs, aquest museu reuneix una gran part de l'important patrimoni històric i artístic referent a la Setmana Santa Marinera de València.

En el recorregut de la seua exposició es poden contemplar túniques, caputxes, capes, guants, sandàlies i estendards que formen part del ric i colorit patrimoni tèxtil seder dels 30 col·lectius de Germandats, Confraries i Corporacions que componen la Setmana Santa Marinera de València.

Museu de la Setmana Santa Marinera

Carrer del Rosari, 1

Horari de visites:
De dimarts a dissabte
de 10:00 a 14:00h
i de 16:30 a 20:30h

Diumenge
de 10:00 a 15:00h

Museu d'Història de València

www.valencia.es/mhv/

Al Museu d'Història de València, inaugurat al maig de 2003, podem veure cinc audiovisuals referits a la seda valenciana dels segles XVIII i XIX. Des de les alqueries fins a la seda, de la seda al carret, del carret a les teles, passant per la figura del valencià Joaquín Manuel Fos i la tècnica del moaré i el Col·legi de l'Art Major de la Seda.

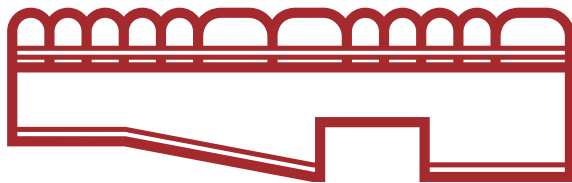
De la mateixa manera, es troben exposades entre les seues peces una casulla mudèjar de seda, vestits valencians dels segles XVIII i XIX, un reboster amb la imatge de Jaume I brodada en seda, llançadores d'espolar, cartrons de la màquina Jacquard amb dibuixos per teixir brocatell, etc.

Museu d'Història de València (segles XV i XVI).

Vestit de dona (segle XVIII) - Museu d'Història de València.

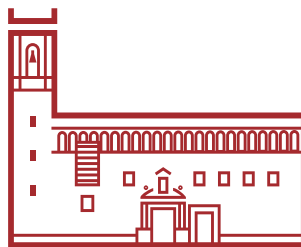
Carrer de València, 42
Mislata (Valencia)

Horaris de visita:
De dimarts a dissabte
de 9:30 a 19:00h

Diumenges i festius
de 9:30 a 15:00h

5. Museu Històric Municipal

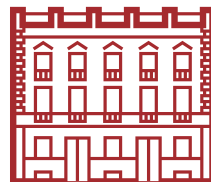
6. Museu del Patriarca

7. Museu Nacional de Ceràmica i Arts Sumptuàries
González Martí

8. Museu de la Catedral de València

9. L'Íber. Museu de Soldadets de Plom

10. Museu Valencià d'Etnologia

11. Museu de Belles Arts Sant Pius V

12. Museu de la Setmana Santa Marinerà

13. Museu d'Història de la Ciutat

Plànol Guia

València Ciutat de la Seda

www.comunitatvalenciana.com

www.facebook.com/comunitatvalenciana

twitter.com/c_valenciana

youtube.com/comunitatvalenciana

instagram.com/comunitat_valenciana

